

BirdLife Sverige granskar

Tillräckliga skogsarealer i Sverige har skyddats

Sant eller falskt?

Från både politisk och andra håll framförs att Sverige har skyddat tillräckliga arealer. LRF menar även att svensk statistik över formellt skyddade arealer är missvisande till svensk nackdel vid internationella jämförelser.

Det finns många olika sorters skydd av naturen, alla med sina syften och villkor. Exempel är nationalpark, reservat, biotopskydd och fridlysning av vissa arter när det gäller naturtyper och biologisk mångfald. Exempel på andra skydd är strandskydd, som ska förhindra exploatering genom bebyggelse, skydd av fornminnen och kulturlämningar, militära skyddsområden, områden av riksintresse etc.

Sverige har genom olika instrument skyddat stora arealer, men för att avgöra om man skyddat för mycket eller för lite måste man ställa skyddad areal mot ett definierat mål. Det är då inte den totala summan skyddad areal med samtliga olika syften som är intressant, utan om skyddsbehovet är uppnått för varje specifikt mål.

Två av de av Riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålen lyder:

Ett rikt växt- och djurliv

Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

Levande skogar

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Om vi håller oss till olika naturtyper och behovet av att skydda dessas biologiska mångfald, kan vi konstatera att det spelar ingen roll för helheten om de norrländska myrarna och kalfjället skyddas till 100%. Det blir enorma arealer, men räddar inte en enda art som är knuten till kalkbarrskogar eller till ädellövskog. Det finns alltid ett mål med ett visst skydd. Om tillräckliga arealer har skyddats kan enbart avgöras av att ställa det specifika utfallet mot det specifika målet. Skogsutredningen (SOU 2020:73) har här gjort en utmärkt genomgång av hur skyddet fördelas över olika skogstyper, samt hur det ser ut för skogslevande arter som finns med i art- och habitatdirektivet (tabell 8.5, sid 455).

I Sverige bedöms skogslandskapet viktigt för 74 av de arter som finns i art- och habitatdirektivets bilagor. Bevarandestatusen i Sverige för dessa 74 arter har bedömts. Utfallet för de olika biogeografiska regionerna redovisas i tabell 8.6, sid 456 i utredningen.

Tabell 8.6 Sveriges skogslevande arters bevarandestatus (vissa arter finns i flera regioner).

Bevarandestatus	Gynnsam	Otillräcklig	Dålig
Region			
Alpin	14	2	1
Boreal	29	14	26
Kontinental	17	6	13

Tabell 8.5 Areal och restaureringsbehov av skogliga naturtyper i Sverige.

Blå = alpin region; gul = boreal region; grön = kontinental region.

>> innebär ett stort, ej siffrerat behov.

Naturtyp	Gynnsam areal	Faktisk areal	Restaureringsbehov
Taiga	790 000	740 000	50 000
Fjällbjörkskog	1 500 000	1 500 000	0
Näringsrik granskog	70 000	65 000	5 000
Trädklädd betesmark	>>	3 300	>>
Skogsbevuxen myr	200 000	200 000	0
Svämlövsog	1 000	1 000	0
Taiga	3 500 000	1 400 000	2 100 000
Nordlig ädellövsog	10 000	6 000	4 000
Landhöjningsskog	17 000	17 000	0
Näringsrik granskog	300 000	75 000	225 000
Åsbarrskog	30 000	6 000	24 000
Trädklädd betesmark	>>	65 000	>>
Lövsumpskog	40 000	23 000	17 000
Näringsfattig bokskog	2 000	2 000	0
Näringsrik bokskog	2 000	1 000	1 000
Näringsrik ekskog	30 000	12 000	18 000
Ädellövsog i branter	3 000	2 000	1 000
Näringsfattig ekskog	4 000	4 000	0
Skogsbevuxen myr	2 000 000	2 000 000	0
Svämlövsog	15 000	4 000	11 000
Svämadellövsog	500	800	0
Taiga	8 000	3 000	5 000
Nordlig ädellövsog	5 000	1 000	4 000
Trädklädd betesmark	>>	6 500	>>
Lövsumpskog	5 000	6 000	0
Näringsfattig bokskog	20 000	5 000	15 000
Näringsrik bokskog	20 000	4 000	16 000

	Näringsrik ekskog	15 000	3 000	12 000
	Ädellövskog i branter	2 000	140	1 860
	Näringsfattig ekskog	2 000	2 000	0
	Skogsbevuxen myr	15 000	15 000	0
	Svämlövskog	1 000	1 000	0
	Svämedellövskog	100	40	60
	Summa			2 509 920

Som framgår av tabellen, så definieras 33 skogstyper, med hänsyn också tagen utifrån regionindelning. Av dessa har 12 en gynnsam bevarandestatus, medan övriga 21 skogstyper har ett gemensamt restaureringsbehov på 2,5 miljoner hektar. Observera att det är fråga om ett restaureringsbehov.

I realiteten så minskar den gynnsamma arealen genom slutavverkningar i flera av dessa områden fortfarande, vilket gör att restaureringsbehovet långsiktigt ökar i stället för att minska.

Slutsatsen är solklar. För vissa skogstyper finns ett tillräckligt skydd utifrån uppsatta mål. Men för flertalet skogstyper återstår ännu mycket att göra, om vi ska kunna leva upp till våra miljö kvalitetsmål, som i högsta grad är rimliga utifrån ett hållbarhetsperspektiv på vårt resursutnyttjande.

BirdLife Sverige kommer fortsätta granska utvecklingen i skogsbruket och påtala de brister som finns och vad som behöver göras i form av förbättringar. Fåglarna är våra tydligaste markörer i landskapsperspektivet över hur vi lyckas med den biologiska mångfalden i skogen.